

**small business
development**

Department:
Small Business Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Molao wa 2 wa Kgodišo ya Phihlelo ya Tshedimošo wa 2000

MOŠUPATSELA WA KAROLO YA 14 PAIA

Lenaneotlhopo la Diteng

A.	LENANEO LA MANANEOTLHOPHO	3
B	DIAKHRONIME LE DIKHUTSOFATŠO	3
C.	MAREO LE DITLHALOŠO	4
1.	TSEBIŠO.....	6
2.	SEBOPEGO LE MEDIRO YA DSBD	6
2.1	THOMO YA DSBD	6
2.2	Ponelopele ya DSBD	7
2.3	Mehola	7
2.4	Ditetelo tša leano – dinepišo tša tebanya	7
2.5	Ditirelo tše di dirwago ke DSBD.....	7
2.5.1	Tshepedišo.....	7
2.5.2	Tlhabollo ya Ditlamo	8
2.5.3	Tlhabollo ya Dikgwebo le Bomongkgwebo	8
2.5.4	Thekgo ya Bophenkgišani	9
2.5.5	Sebopego sa Mokgatlo.....	10
3	TLHAHLI YA KAROLO YA 10 YA KA MO O KA DIRIŠAGO MOLAO	10
4	DINTLHA TŠA KGOKAGANO	11
4.1	Mohlankedi wa Tshedimošo	11
4.2	Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo (DIO).....	11
4.3	Diaterese.....	12
5	PHIHLELELO YA DIREKHOTE TŠE SWERWEGO KE DSBD	12
5.1	Magoro a Direkhote tše Swerwego ke DSBD	12
5.1.1	Tshedimošo ya Setšweletšwa le Maraka	12
5.1.2	Ditšhušumetšo le Mphiwafela	12
5.1.3	DSBD le Tshepedišo ya Karolo.....	12
5.1.4	Taolo ya kgokagano le Bengditseka	13
5.1.5	Tshepedišo ya Matlotlo le Methopo ya Batho.....	13
5.1.6	Moabi le Mabokgoni.....	13
5.1.7	Taolo ya Lenaneo/Protšeke	13
5.1.8	Nyakišišo / Bohlahlobi.....	13
5.1.9	Dipholisi.....	13
5.1.10	Intasteri le Lekala.....	14
5.2	Magoro a Direkhote tše di lego gona Ka go itiriša go tšwa go DSBD.....	14
5.2.1	Diphatlalatšwa tše di lego Gona.....	14

5.2.2 Tshedimošo yeo e lego gona wepsaeteng ya DSBD	15
6 DITSHEPETŠO TŠE LATETŠWEGO TŠA GO KGOPELA PHIHLELELO YA DIREKHOTE.....	16
6.1 Tshepedišo ya go Kgotela Pihlelelo ya Direkhote.....	16
6.1.1 Tshepedišo ya go dira dikgotelo	16
6.1.2 Kgonthišo le go dumela	17
6.1.3 Go sepediša tshedimošo	17
6.1.4 Tsebišo ya Mafelelo.....	17
6.1.5 Tefelo le thomelo	17
6.2 Tshedimošo ya tlaleletšo	17
6.3 Ditefo	18
7 GO NEELANA KA KGOPELO	19
8 BOIPELAETŠO	22
9 DIMAMETLETŠO	24
FOROMO YA A.....	24
FOROMO YA B.....	28

Lebaka la Kgonthišo: Mošupatsela wo o tla sekasekwa leswa ka morago ga mengwaga ye 2 goba wa fetošwa ke DSBD bjalo ka ge le ge go hlokagala.

A.LENANEO LA MANANEOTLHOPHO

<i>Lenaneotlhopho la 1: Dintlha tša Kgokagano tša Mohlankedi wa Tshedimošo</i>	11
<i>Lenaneotlhopho la 2: Dintlha tša Kgokagano tša Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo.....</i>	11
<i>Lenaneotlhopho la 3: Dintlha tša Kgokagano tša DSBD.....</i>	12
<i>Lenaneotlhopho la 4: Dintlha tša Kgokagano tša Kgotelo</i>	16
<i>Lenaneotlhopho la 5: Dintlha tša Go panka</i>	16
<i>Lenaneotlhopho la 6: Karoganyo ya Ditefo</i>	19

B DIAKHONIME LE DIKHUTSOFATŠO

AKHRONIME	TLHALOŠO
AU	Mongwadi
AP	Modumeledi
RE	Mosekaseki-leswa
BBSDP	Lenaneo la Tlhabollo ya Moabi wa Kgwebo ya Babaso
CIPC	Dikhamphani le Khomišene ya Dithoto tša Monagano

CIS	Sekema sa Tšhušumetšo ya Ditlamo
DDG	Motlatša Molaodipharephare
SAHRC	Khomišene ya Ditokelo tša Batho ba Afrika Borwa
ICT	Kgokaganyo ya Tshedimošo le Theknolotši
NEDP	Lenaneo la Tlhabollo ya Mogwebela-ntle wa Bosetšhaba
SEDA	Etšensi ya Tlhabollo ya Dikgwebopotlana
STP	Lenaneo la Theknolotši la SEDA
DSBD	Kgoro ya Tlhabollo ya Dikgwebopotlana
SBD	Tlhabollo ya Dikgwebopotlana
BEE	Matlafatšo ya Ekonomi ya Babaso
SMMEs	Dikgwebo tše Dinnyane le tša Magareng le tše Dikgolo
SAWEN	Neteweke ya Bengkgwebo ba Basadi ba Afrika Borwa
NIBUS	Leano la Tlhatlošo ya Kgwebo ye e sego ya Semmušo la Bosetšhaba
APP	Peakanyo ya Bodiragatši bja ngwaga
PAIA	Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo ya Tshedimošo
ODG	Kantoro ya Molaodipharephare
IWF	Sekhwama sa Basadi ba Isivande
ISP	Lenaneo la Thekgo ya Boalamedi
DBSA	Panka ya Tlhabollo ya Borwa bja Afrika
CEO	Mohlankedi wa Mokhuduthamaga-Mogolo
DIO	Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo

C.MAREO LE DITLHALOŠO

Mareo	Tlhalošo
Foromo ya A	Tše ka hwetšwago wepsaeteng ya DSBD, ke Weposaete ya Khomišene ya Ditokelo tša Batho ya Afrika Borwa, le diweposaete tša dihlongwa tša setšhaba tše dingwe tša go fapafapana. Foromo ye e dirišwa go kgopela phihlelelo ya tshedimošo yeo e swerwego ke mokgatlo wa setšhaba.
Tlhahli	E šupa Tlhahli ya PAIA yeo e ngwadilwego le go phatlalatšwa ke Khomišene ya Ditokelo tša Batho ya Afrika Borwa bjalo ka ge e abilwe ke Karolo ya 10 ya PAIA, go thuša batho go diriša le go kwešiša Molao..
Motho yo mongwe wa boraro	Se se amana le motho wa tlhago goba wa semolao yo e sego mokgopedi wa tshedimošo, goba mokgatlo wo kgopelo ya tshedimošo

	e dirwago go wona..
Mokgopedi	Motho yo a dirago kgopelo ya phihlelelo ya rekhote ya mokgatlo wa setšhaba, go akaretšwa motho yo a emelago motho yo mongwe.
Tefelo ya kgopelo	Ditefelo di tla lefelwa go mokgatlo wa setšhaba pele tshepedišo e ka tšwela ya kgopelo.
Rekhote	(a) go sa lebelelwe mokgwa goba tirišo; (b) yeo e lego diatleng tša goba ka tlase ga taolo ya mokgatlo wa setšhaba goba praebere, ka bobedi; le (c) ge eba e goba ga se ya hlolwa ke mokgatlo wa setšhaba goba praebete bobedi
Mokgatlo wa setšhaba	E šupša gape bjalo ka sehlongwa sa setšhaba, kgoro, goba mokgatlo, se ke kgoro efe goba efe goba sehlongwa sa bosetšhaba, profense le makala a mmušo.
Motho wa tlhago	Motho yo e sego motho wa semolao go swana le setlamo
Motho wa semolao	Khamphani goba mokgatlo wo lemogwago ke molao bjalo ka sehlongwa se tee goba 'motho' yo a nago le ditokelo le mediro.
Mohlankedi wa Tshedimošo	Mohlankedi wa Tshedimošo ke Molaodipharephare wa kgoro ya bosetšhaba.
Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo	Ke motho yo a rometšwego ke Mohlankedi wa Tshedimošo wa nako yeo go šomana le dikgopelo tša PAIA.
Boipelaetšo bja Ka gare (foromo ya B)	Ke foromo ya PAIA yeo Bakgopedi ba swanetšego go e diriša go ipelaetša go sephetho seo se dirilwego fela ke makala a mmušo a bosetšhaba, profense goba masepala malebana le phihlelelo ya tshedimošo

1. TSEBIŠO

Karolo ya 32 ya Molaotheo wa Afrika Borwa, ya 1996 (No. ya 108 ya 1996) e bolela gore mang goba mang o na le ditokelo tša go fihlelela tshedimošo yeo e swerego ke mekgatlo ya setšhaba le tshedimošo yeo e swerwego ke mekgatlo ya praebete go šireletša efe goba efe ya ditokelo tša bona tša molaotheo. Karolo ya 32 e hlaloša gape melawana yeo e swanetšego go tsenywa tirišong yeo e tla fago taelo go tokelo phihlelelo ya tshedimošo ka go hlaloša ditsela tšeo tshedimošo ya go tšwa go mekgatlo ya setšhaba le ya praebete e tla fihlelelwago le go aba tshedimošo ye nngwe ka mabaka ao mekgatlo wa setšhaba le wa praebete o ka ganago la phihlelelo ya tshedimošo.

Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo ya Tshedimošo (PAIA), WA 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000) o theilwe go aba phethagatšo ya ditokelo tša Molaotheo tša phihlelelo ya tshedimošo, go tsenyeletša setšo sa ponagalo le go rwala maikarabelo, le go hlohletša demokrasi ye bulegilego mo batho ba go tšwa makaleng a bophelo ka bophara ba matlafatšwa go rerišana le mmušo le go tšea karolo diphethong tšeo di amago maphelo a bona

Go ya ka Karolo 14 wa PAIA, go nyakega gore mekgatlo wo mongwe le wo mongwe wa setšhaba o tšweletše mošupatsela wo o nago le tshedimošo ya ka mo o ka dirišago PAIA go fihlelela direkhote tša bona. Mošupatsela wa PAIA o fa taelo go karolo ya 32 ka tsela ye latelago:

- Go aba le go hlaloša tshepedišo yeo e swanetšego go latelwa go dira kgopelo ya tshedimošo;
- Go hlaloša sebopego le mediro ya mekgatlo wa setšhaba, wo o dirilego kgopelo go ona;
- Tlhalošo ya Tlhahli ya Karolo ya 10 ya PAIA yeo e ngwadilwego ke Khomišene ya Ditokelo tša Batho ya Afrika Borwa le ka mo o ka e fihlelelago;
- Go hlaloša gore ke mekgwa efe le ditshepedišo tšeo di lego gona go wena ge kgopelo ya gago ya phihlelelo ya tshedimošo e ganetšwa;
- Go bolela gore o ka dira kgopelo go mang;
- Go hlaloša gore ke tshedimošo efe yeo e ka kgopelwago;
- Go hlaloša gore tshedimošo yeo e kgopetšwego e swanetše/e ka ganetšwa neng.

2. SEBOPEGO LE MEDIRO YA DSBD

2.1 Thomo ya DSBD

Go thekga tlhamoleswa ya kakaretšo ya ekonomi ka kgodišo le tlhabollo ya bomongkgwebo ba phenkgišano le boiphedišo, borakgwebopotlana le ditlamo, bao ba abago go tlhola ya mešomo le kgolo ya ekonomi.

2.2 Ponelopele ya DSBD

Ponelopele ya DSBD ke setšo sa mafolofolo a bomongkgwebo le kgolo ya dikgwebo, mo borakgwebopotlana le ditlamo ba dirago bjalo ka bahlohleletši ba tlholo ya mešomo le kholo ya ekonomi yeo e akaretšago.

2.3 Mehola

- Boitlhamelo – go godiša dikgopolo tša boitlhamelo le ditharollo gore go neelanwe ka dipelo tše kaonekaone
- Potego – go hlompha ka mehla boikgafo bja rena, go tshegetša boitshwaro, maitshwaro a go tshepega le go bolela phatlalatša.
- Sefofošane – go šoma ka tlhomphe ye kgolo, bokgoni, mekgwa le tirišano le batšekarolo
- Phihlelelego – go ba gona ka mehla le go fihlelelega ka go aba ditirelo go setšhaba sa rena
- Boikgafo – go ikgafa go maitapišo a go hlola mešomo, go fokotša bodiidi, go fokotša go se lekalekane.

2.4 Ditirelo tša leano – dinepišo tša tebanya

2.4.1 Go tsenelana ga pholisi le peakanyo ka lekaleng, leo le godišago mokgwa wa ekonomi wo o kgontšhago wa diSMME le ditlamo.

2.4.2 Phihlelelo ya tekatekanyo ya ditšweletšwa tša go araba le tše di lebantšwego le ditirelo tše di kgontšhago kgolo le tlhabollo ya diSMME le ditlamo.

2.4.3 Kabelo ye phagamego ka lekala ya ditirelo tša tlhabollo ya ekonomi ya leago.

2.4.4 Pušo ye botse le tirišo ka botlalo ya didirišwa tše di lego gona.

2.4.5 Lekala la SBD leo le nago le bokgoni le go ba le sefofošane.

2.5 Ditirelo tše di dirwago ke DSBD

2.5.1 Tshepedišo

Maikemišetšo a lenaneo le ke go neelana ka boetapele bja leano go kgoro le dihlongwa tša yona go netefatša go tsenywa tirišong ka katlego ga thomo ya kgoro ka ditharollo tša didirišwa tše tswalanego le ditirelo tše di lebeletšego moreki. Lenaneo le na le mananewana a latelago:

- I. **Kantoro ya Tona:** E neelana ka boetapele le taetšo ya pholisi go kgoro;
- II. **Kantoro ya Molaodipharephare (ODG):** E neelana ka taolo ya kakaretšo ya didirišwa tša diDSBD;
- III. **Bolekodi bja Sehlopha le Peakanyo ya Leano:** E netefatša leano la kgoro le botšekarolo bja sethekniki go ditiro tša Makala a Ekonomi, Go thwala le Sehlopha sa

Tlhabollo ya Mafarahlahla le go laola go hlangwa ga ditokomane tša peakanyo ya leano tša Kgoro gape le dipego;

IV. **Ditirelo tša Tirišano:** E neelana ka ditharollo tša go lebanya bareki le tswalano ya didirišwa go taolo ya methopo ya batho, tshedimošo le theknolotši ya kgokaganyo, ditirelo tša semolao le dithuša-taolo

V. **Taolo ya Matlotlo:** E neelana ka thekgo go kgoro, malebana le dikabo tša methopo ya matlotlo le taolo. go thuša phethagatšo ya dinepišo tša kgoro le maikemišetšo.

2.5.2 Tlhabollo ya Ditlamo

Maikemišetšo a Lenaneo la Tlhabollo le Thekgo ya Ditlamo ke go hlama tikologo ya go kgontšha yeo e tla nolofatšago tlholo, kgolo le tlhabollo ya ditlamo ka go hlabolla le go lebelela leswa pholisi le molao le kabelo ya ditirelo tša thekgo ye phagamego ya matlotlo le tše sa dirišego matlotlo tše di šomišago dipeakanyetšo tša dihlolongwa tše di kaonafetšego. Lenaneo le arotšwe ka mananewana a latelago:

Tlhalošo ya mananewana:

- (i) **Tlhabollo ya Ditlamo tše Dikgolo:** Lenanewana le le ikemišeditše go thekga ditlamo tše dikgolo tša batho ka thekgo ya go thoma yeo e tla kgontšhago maloko go sepediša setlamo ka melao ya ditlamo.
- (ii) **Thekgo ya Bobalamo le Tlhabollo ya Moabi:** Lenanewana le hlohleletša lekala la praebete go dirišana mmogo le Mmušo go thekga babalami gore go hlabollwe diSMME le go ba hlohleletša go ba le dikgwebo tša boiphedišo tše di ka neelanago ka mešomo le go ba le kabelo go kgolo ya ekonomi.
- (iii) **Thekgo ya Phihlelelo ya Maraka:** Go hlohleletša bodirišanimmogo le makala a mangwe a mmušo go tlhabollo ya boiphedišo ya diSMME le ditlamo ka go netefatša gore go ba le phihlelelo ya dimaraka.

2.5.3 Tlhabollo ya Dikgwebo le Bomongkgwebo

Maikemišetšo a lenaneo le ke hlola tikologo ye kgontšhago ya tlhabollo le kgolo ya dikgwebopotlana tša boiphedišo gore di be le kabelo go tlholo ya mešomo le kgolo ya ekonomi.

Tlhalošo ya Mananewana:

- (i) **Tlhabollo ya Kgwebo le Tlhabollo ya Moabi:** Lenanewana le laola le go nolofatša go hlolwa ga dikgwebo tše diswa le tša tšweletšo gape le boiphedišo le kgolo ya dikgwebo tše di lego gona.
- (ii) **Bomongkgwebo & Go Frentšhaesa:** Go laola le go hlaola bomongkgwebo bao ba ukangwago le go ba neela mabokgoni a maleba a bohlokwa gape le go hlaola diSMME le Ditlamo tše di nago le bokgoni bja go frentšhaesa.

(iii) **Bong, Baswa le Batho bao ba sa itekanelago:** Go oketša go hlolwa ga diSMME le Ditlamo tšeo e lego tša basadi tšeo di lego gona tša boiphedišo, go oketša palo ya diSMME le Ditlamo tše sepedišwago ke batho ba go se itekanele le dikgwebo tša go akaretša baswa.

(iv) **Leano la Phagamišo ya Dikgwebo tšeo e sego tša Semmušo la Bosetšhaba**

Go hlola tikologo ye šomago gape le go neelana ka mabokgoni a maleba le mafarahlahla go thekga dikgwebo tšeo e sego tša semmušo.

2.5.4 Thekgo ya Bophenkgišani

(i) **Tlhabollo ya Ekonomi ya Selegae le Dikamano tša Mmušo:** Go godiša tlhabollo ya ekonomi ya go lekalekana ga mafelo le dikaonafatšo tša tšweletšo ka go hlabolla dipholisi, maano le mananeo ao a nepišitšego go dikgwebopotlana le ditlamo mo dileteng tšeo di sa hlabologago.

(ii) **Ditšhušumetšo, mphiwafela le mekitlana ya mašokotšo a tlase**

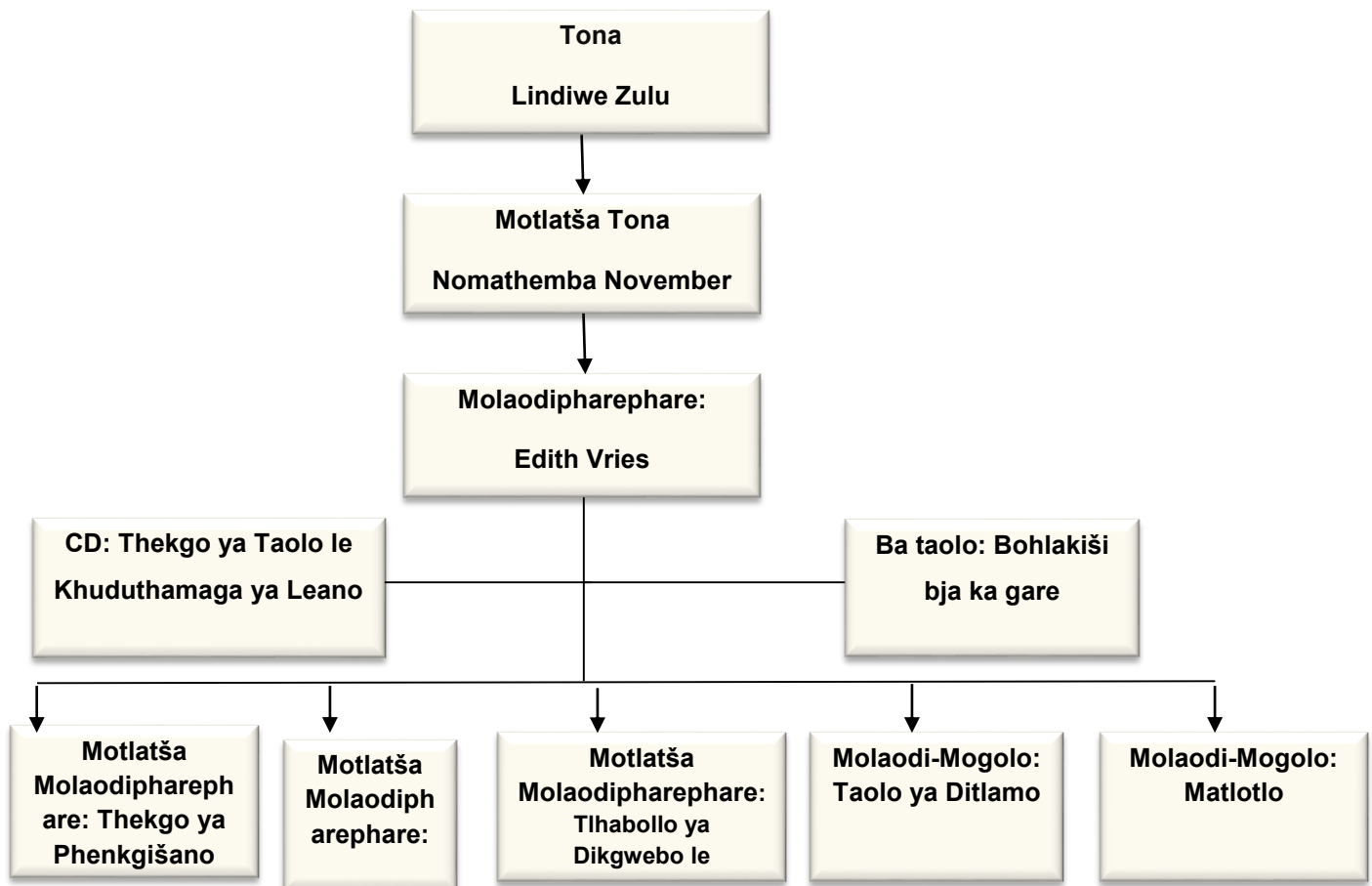
Go neelana ka mananeo a ditšhušumetšo tše godišago botšeakarolo ka bophara go ekonomi ye akaretšago ya borakgwebopotlana le ditlamo tšeo e lego tša batho ba go tšwa ditšhabeng tšeo di bego di sa hlokomelwa go ya histori le dilete tšeo di bego di gateletšwe.

(ii) **Nyakišišo, Peakanyo, Tebeledišišo le Tekolo:** Maikemišetšo a mananewana ke go kgoboketša tshedimošo ya go tshepega ya tlhamo ya pholisi ya thekgo yaSMME le Ditlamo le go neelana go ya pele ka phetleko ya tshedimošo ya go balega ya diSMME le Ditlamo ka Afrika Borwa.

(iii) **Diprotšeke tše Kgethegilego:** Go thoma, hlabolla le go tsenya tirišong tsenogare ya tlhabollo ya dikgwebo ka mešongwana ya kabo ya ditšweletšwa le dihlopha mafelong a beilwego maamong a godimo.

(iv) **Kgokagano le Kwalakwatšo:** Nolofatša temošo ye kgolo ya karolo ya kgoro le go oketša go tšewa ga ditšweletšwa tša yona le ditirelo ka go kaonafatša dintlha tše bohlokwa tša moreki le go kgonthiša taolo ya kamano ya moreki ya go tia; le go hlola temošo ya moreki le masolo a thuto go kgonthiša kwešišo ya go kwagala ya dikabo tša kgoro

2.5.5 Sebopego sa Mokgatlo

3 TLHAHLI YA KAROLO YA 10 YA KA MO O KA DIRIŠAGO MOLAO

Karolo ya 10 ya Molao e fa Khomišene ya Ditokelo tša Batho ba Afrika Borwa (SAHRC) modiro wa go “ngwala tlhahli ka polelo ye nngwe le ye nngwe ya semmušo ya go ba le tshedimošo yeo, ka mokgwa le sebopego se bonolo sa go akaretša le mokgwa, ka mo go ka nyakago ke motho yo a tso mago go diriša tokelo efe goba efe yeo e boletšwego ke Molao”. Khomišene ya Ditokelo tša Batho ba Afrika Borwa e dirile gore tlhahli ya ka mo o ka dirišago mošupatsela wa PAIA e be gona gomme e ka hwetšwa weposaeteng ya bona ya www.sahrc.org.za.

SAHRC e phatlaladitše tlhahli bjalo ke ge go laetšwe ke Karolo ya 10 ya Molao wa Kgodišo ya Pihlelelo ya Tshedimošo. Tlhahli e gona kua dikantorong tša SAHRC.

Dingongorego dife goba dife malebana le tlhahli ya PAIA di swanetše go lebišwa go dintlha tša kgokagano tše di latelago:

Yuniti ya PAIA (Kgodišo le Phihlelelo ya Tshedimošo) mo go Khomišene ya Ditokelo tša Batho ba Afrika
Borwa
Kgoro ya Nyakišišo le Ditokomane
Private Bag X2700
HOUGHTON
2014

Mogala : +27 (0)11 877 3600
Weposaete : www.sahrc.org.za
Emeile : PAIA@sahrc.org.za
Twitter : @SAHRCCommission
Facebook : SAhumanrightscommission
Youtube : SAHRC1

4 DINTLHA TŠA KGOKAGANO

4.1 Mohlankedi wa Tshedimošo

Lenaneotlhopho la 1: Dintlha tša Kgokagano tša Mohlankedi wa Tshedimošo

Leina	Moprof Edith Vries
Mošomo	Molaodipharephare
Nomoro ya Mogala:	+27 (0)12 394 5817
Aterese ya Emeile	evries@dsbd.gov.za

4.2 Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo (DIO)

Lenaneotlhopho la 2: Dintlha tša Kgokagano tša Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo

Leina	Mna Bonginkosi Mkhathshwa
Mošomo	Motlatša Molaodi: ICT
Nomoro ya Mogala	+27 (0)12 394 1161
Aterese ya Emeile	bmkhathshwa@dsbd.gov.za

4.3 Diaterese

Lenaneotlhpho la 3: Dintlha tša Kgokagano tša DSBD

ATERESE YA POSO	ATERESE YA BODULO	WEPOSAETE
Mohlankedi wa Tshedimošo DSBD Private Bag X84 Pretoria 0001	Mohlankedi wa Tshedimošo DSBD 77 Meintjies Street Sunnyside Pretoria	www.dsb.gov.za

5 PHIHLELELO YA DIREKHOTE TŠE SWERWEGO KE DSBD

5.1 Magoro a Direkhote tše Swerwego ke DSBD

5.1.1 Tshedimošo ya Setšweletšwa le Maraka

Se se akaretša tshedimošo ya go amana le ditšweletšwa le maemo a maraka, le go dikelo tša sešupo tša ka mo ditšweletšwa tše di bago gona

5.1.2 Ditšhušumetšo le Mphiwafela

Se se akaretša tshedimošo yeo e amago ditšhušumetšo tšeo DSBD e di neelago dikgwebopotlana le ditlamo. Tshedimošo e bewa ka magoro go ya setšweletšwa le mohuta wa intasteri yeo e neelwago ditšhušumetšo, dikgopelo tše amogetšwego, dintlha tša dikhamphani tše di filwego ditšhušumetšo, mabaka a tšhušumetšo le bodiragatši bja go aba ditšhušumetšo go dikhamphani kgahlanong le mabaka ao.

5.1.3 DSBD le Tshepedišo ya Karolo

Legoro le le šomana kudu le tshedimošo ya go amana le tshepedišo le ditokomane tša ka gare tša DSBD le dikarolo tša yona. Mohuta wa tshedimošo wo akareditšwego ka legorong le ke peakanyo ya kgwebo, ditshenyagalelo tša karolo le pegu ya tšwelopele, ditshepedišo, ditshepetšo le tshedimošo ya pholisi ya ka gare ya DSBD.

5.1.4 Taolo ya kgokagano le Bengditseka

Tshedimošo ya taolo ya kgokagano e akaretša tshedimošo ka ga bengditseka ba bagolo le badiriši le kamano ya bona le ditswalano le DSBD. Dikgopelo, dikgopelo tša maemo le dingongorego tše di tšweleditšwego ke mongsetseka goba modiriši le tšona di tla bolokwa bjalo ka karolo ya tshedimošo ya kgokagano.

5.1.5 Tshepedišo ya Matlotlo le Methopo ya Batho

Se se akaretša tshedimošo ya matlotlo ya DSBD go swana le dikabotekanyetšo, ditshenyagalelo tša matlotlo kgahlanong le dikabotekanyetšo, le maemo a matlotlo a ditšhušumetšo tše lekanyeditšwego kgahlanong le ditšhušumetšo tša nnete/mphiwafela wo abilwego ke DSBD. Tshedimošo ye e amana thwii le megolo le mešongwana ya theko ya dithoto. Tshedimošo ya methopo ya batho e amana le megolo, boikhutšo, mabokgoni le peakanyo ya tlhabollo ya batho, gape le maikemišetšo a batho le bodiragatši kgahlanong le tše.

5.1.6 Moabi le Mabokgoni

Legoro le akaretša tshedimošo ka ga baabi ba mabokgoni le ditirelo go DSBD gape le maemo a BEE a mekgatlo ye bjalo goba batho. Tshedimošo ye e bopa karolo ya tshedimošo ya theko ya dithoto.

5.1.7 Taolo ya Lenaneo/Protšeke

Tshedimošo ye e amana le mananeo a DSBD le diprotšeke tše di fapanago go tloga go tlhabollo ya neelwa tšhelete go beakanya ditiragalo tše rulagantšwego ke DSBD. Se se akaretša peakanyo, go lekanyetša matlotlo, tebeledišišo , tša go išwa mafelong le dintlha tša ditetelo.

5.1.8 Nyakišišo / Bohlahlobi

DSBD e ukangwa go thoma go dira dinyakišišo le go hlahloba ka lebaka la mathata a phetleko ya pholisi, dingongorego tša bareki le dikgopelo tša lekala la intansteri tše di amogetšwego. Tshedimošo yeo e bopago karolo ya legoro le e akaretša mohuta wa nyakišišo/bohlahlobi, ditshepetšo ja mohuta wa nyakišišo/bohlahlobi, mohlalobi yo a thapilwego le dikhwetšo.

5.1.9 Dipholisi

Go na le dipholisi tše amanago le tlhabollo ya dikgwebopotlana le ditlamo tše di fago taetšo ya mešongwana le ditsenogare tša DSBD. Dipholisi tše di lebeletswa leswa le go thuša ka mehla le go bopa karolo ya lenaneotlhako la gare la taolo ya kamano le tshedimošo ya tšhušumetšo. Dipholisi tše di gona go Bahlankedi ba DSBD gore ba itlwaetše tšona gape ba tsebe ditshepetšo le ditshepedišo tše ba swanetšwego go di latela.

5.1.10 Intasteri le Lekala

Dikhamphani ka moka di hlophilwe go ya ka intasteri le sehlopha sa lekala go huetša botseka bja ekonomi. Bengditseka ba profense, dietšensi le bahlankedi ba DSBD ba tla romela tshedimošo ya go amana le diintasteri le Makala a dikgwebopotlana le ditlamo.

5.2 Magoro a Direkhote tšeo di lego gona Ka go itiriša go tšwa go DSBD

5.2.1 Diphatlalatšwa tšeo di lego Gona

- Leano la kaonafatšo ya kabo ya ditirelo la 2015 go fihla go 2018
- Pego ya ngwaga ya 2015/16 kabotekanyetšo ya 31 DSBD
- Makgotla a Tlhabollo ya Ekonomi ya Selegae
- Melaotšhišinywa ya Ditlamo ya 2015
- Leano la tswalano ya tlhabollo le kgodišo ya ditlamo
- Khathaloko ya ditlamo
- Pukwana ya phokotšo ya mafokodi e abelana ka lefelo la Ditlhahli tša nolofatšo ya mafarahlahla a ekonomi
- Leano la tlhabollo ya dikgwebo tša baswa
- Lenaneo la thekgo ya baswa
- Sekema sa tšhušumetšo ya Setlamo (CIS)
- Molao wa Ditlamo wa 2006
- Molaophetošwa wa Ditlamo wa, 2013 (Molao wa No. ya 06 wa 2013)
- Pukwana ya Ditlamo
- Ditlhahli tša Molao wa Ditlamo
- Letlakala la tshedimošo ya Ditlamo
- Tlhahli ya Molao wa Ditlamo wa 2005
- Ditlhahli tša CIS
- Foromo ya Kgopelo ya CIS
- Lenaneotekolo la CIS
- Leano la Phagamišo ya Dikgwebo tšeo e sego tša Semmušo la Bosetšhaba (NIBUS)

5.2.2 Tshedimošo yeo e lego gona wepsaeteng ya DSBD

- Tebelelokakaretšo ya DSBD
- Tlhabollo ya SMME
- Ditiragalo
- Dintlha tša Kgokagano
- Mehola ya DSBD
- Ka ga DSBD
- Tirelo ye Abjago ke DSBD
- Diphatlalatšo tša kgašo
- Dipolelo
- Diiri tša go šoma
- Ditlamo
- Tshepedišo
- Melao le Melawana
- Taelo, Ponelopele le Thomo
- Mananeo a DSBD
- Boetapele
- Difegollwa
- Diphatlalatšwa
- Mešomo
- Maikemišetšo a Leano

6 DITSHEPETŠO TŠE LATETŠWEGO TŠA GO KGOPELA PHIHLELELO YA DIREKHOTE

6.1 Tshepedišo ya go Kgopela Phihlelelo ya Direkhote

Tshepedišo ye latelago e tsentšwe tirišong ka kgorong go šomana le dikgopelo tša tshedimošo malebana le Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo ya Tshedimošo.

6.1.1 Tshepedišo ya go dira dikgopelo

Go kgopela tshedimošo, foromo ya kgopelo (bona Tlhomaganyo ya A) e swanetše go tlatšwa le go romelwa go:

Lenaneotlhopho la 4: Dintlha tša Kgokagano tša Kgopelo

KA POSO	KA SEATLA	KA FEKESE
Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo wa DSBD Private Bag X84 Pretoria 0001	Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo wa DSBD Block A, Second Floor 77 Meintjies Street Sunnyside Pretoria	Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo wa +27 (0)12 394 1161

Bjalo ka ge go laetšwe ke Molao, tšhelete ya go lekana R35.00 e swanetše go sepela le kgopelo ya tshedimošo ge e kaba ga e tšwe go mokgopedi. Tšhelete e lefelwa ka tšheke goba ka tšhelete ka boyona, ge e išwa ka seatla, goba e ka tsenywa ka go tšhupamatlotlo ya pankha ya DSBD, ka fao bohlatse bja go tsenya tšhelete ka pankeng bo swanetše go sepela le foromo ya kgopelo.

Lenaneotlhopho la 5: Dintlha tša Go pankha

Leina la Tšhupamatlotlo	Tšhupamatlotlo ya Dipeeletšo ya DSBD
Mohuta wa Tšhupamatlotlo	Tšhupamatlotlo ya Bjale ya Kgwebo
E butšwe Lekaleng lefe:	Centurion
Khoutu ya Lekala:	012645
Leina la Sehlongwa	Kgoro ya Tlhabollo ya Dikgwebopotlana
Nomoro ya Tšhupamatlotlo:	370 296 726
Nomoro ya CIF ya kgokagano	30009105

6.1.2 Kgonthišo le go dumela

Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo wa DSBD o amogela le go kgonthiša kgopelo go bona ge eba tshedimošo ye e nyakegago e gona ka go DSBD. Ka morago kgopelo e a amogelwa, ganwa goba ya išwa go baboloki ba maleba ba tshedimošo ye nyakegago. Ka morago tumelo e romelwa go mokgopedi go netefatša maemo a kgopelo.

6.1.3 Go sepediša tshedimošo

Ge kgopelo e amogelwa, DSBD e tla kgoboketša le beakanya tshedimošo gomme ba balela ditshenyagalelo tše di amegilego (bona temana ya 6.3).

6.1.4 Tsebišo ya Mafelelo

Mokgopedi o tla tsebišwa ka phethagatšo ya kgopelo gape le ditefo tše šaletšego go ka lefelwa go DSBD.

6.1.5 Tefelo le thomelo

Ge tefelo e amogetšwe bjalo ka ge go boletšwe mo go Kgato ya 4 (go latelwa tshepedišo ya tefelo ya go swana le yeo e boletšwego go Kgato ya 1) tshedimošo e tla lokollwa ya romelwa go mokgopedi.

6.2 Tshedimošo ya tlaleletšo

Motho ofe goba ofe yo a nyakago go hwetša phihlelelo ya direkhote tše swerwego ke DSBD o swanetše go tlatša foromo ya kgopolo yeo e lego ka go Foromo A ya Tlhomaganyo ya B go melawana yeo e tsentšwego tirišong ka tlase ga Molao, le yeo e lego ka go Mametletšo ya A mo tlase ga Mošupatsela wo. Mokgopedi o kgopelwa go neelana ka tshedimošo ye latelago bjalo ka ge go laetšwe le Karolo ya 18 ya Molao:

- Ditlhalošišo tša mokgatlo wa setšhaba;
- Dintlha tša motho yo a kgopelago phihlelelo ya direkhote;
- Ditlhalošišo tša motho yo go dirwago kgopelo legatong la gagwe;
- Ditlhalošišo tša rekhote yeo e kgopetšwego goba direkhote;
- Foromo yeo e nyakegago ya phihlelelo;
- Dintlha tša kgokagano tša mokgopedi;
- Ge eba rekhote ye amegago e swanetše go ba ka polelo ye itšego; le
- Mokgopedi o swanetše go laetša ka mo a swanetšego go tsebišwa malebana le sephetho se tšerwego sa kgopelo ya phihlelelo go (di)rekhote ye itšego.

Kgopelo efe goba efe ye amogetšwego go tla šomana le yona mo matšatšing a 30 a kamogelo, kante ga ge mokgopedi a hlalošitše mabaka a go kgethega ao a tla kgotsofatšago Mohlankedi wa Tshedimošo gore mabaka a bolela ka go se latele molao wa nako yeo e lego ka godimo. Lebaka la matšatši a 30 ao DSBD e swanetšego go akanya gore e dumelelana goba e ganana le kgopelo a katološetšwa pele go se fete matšatši a 30 ge eba kgopelo e nyakana le tshedimošo ye ntši goba go nyakega gore go tsongwe tshedimošo yeo e swerwego ke kantoro ya sehlongwa gomme go ka se kgonagale gore e hwetšwe mo matšatšing a 30 a boletšwego

DSBD e tla tsebiša mokgopedi ka go ngwala ge eba go nyakega katološo. Ge kgopelo e dirwa legatong la motho yo mongwe, mokgopedi o swanetše go romela bohlatse bja boemo bjo a dirago kgopelo gore Mohlankedi wa Tshedimošo a kgotsofale gore motho yo ga a kgone go tlatša foromo yeo e laetšwego ka lebaka la go se tsebe go bala le go ngwala goba ga se a itekanele, motho yo a ka dira kgopelo ka semolomo. Mohlankedi wa Tshedimošo wa DSBD o tla fokotša kgopelo yeo ya semolomo ka go tlatša foromo, gomme a fa mokgopedi khopi.

6.3 Ditefo

Ge Mohlankedi wa Tshedimošo a hweditše kgopelo, o tla nyaka gore mokgopedi a lefe tefo ye laetšwego pele ba ka sepediša kgopelo. Ge go tsomana le rekhote go dirilwe le ditokišetšo tša rekhote ya polollo, go akaretšwa le dipeakanyetšo tša go dira gore e be gona ka foromong ye kgopetšwego, go nyaka go feta diiri tše laetšwego ka melawaneng tša mohola wo, Mohlankedi wa Tshedimošo o tla tsebiša mokgopedi go lefela depositi ya karolo e laetšwego ya tefo ya phihlelelo e tla lefelwago ge kgopelo e ka dumelelwa. Mohlankedi wa Tshedimošo o tla swara rekhote yeo go fihlela ge mokgopedi a lefela tefo.

Mokgopedi, yo kgopelo ya gagwe ya phihlelelo go rekhote e filwego, o swanetše go lefa phihlelelo ya tšweletšo leswa, go tsoma le go beakanya, gomme ka nako efe goba efe e nyakega go feta diiri tše di laetšwego go tsoma le go beakanya rekhote ya polollo, go akaretšwa ditokišetšo tša **gore** e be gona ka sebopego seo e kgopetšwego. Ge eba ke mokgatlo wa setšhaba, ditefelo tša poso di swanetše go lefelwa ke mokgopedi go romelwa ga direkhote tša bona. Go ya ka Karolo ya 22 (6) ya Molao, batho ba latelago ba phaetšwe thoko go ka lefela tefo ya phihlelelo:

- Motho yo letseno la ngwaga le sa fetego R 14 712, 00 ka ngwaga.
- Baratani bao ba nyalanego goba motho yo mongwe le molekane wa gagwe bao letseno le sa fetego R27 192, 00 ka ngwaga.

Go arolwa ga ditefo tša tšweletšo leswa le go hwetša phihlelelo ya direkhote ya mekgatlo ya setšhaba bjalo ka ge go laetšwe ke tlhahli ya PAIA di ka tsela ye:

Lenaneotlhopho la 6: Karoganyo ya Ditefo

MOŠONGWANA	TEFO
Tefo ya kgopelo e lefelwa ke mokgopedi yo mongwe le yo mongwe, e sego mokgopedi wa motho	R35
Khopi go ya ka Letlakala la A4	Disente tše 60
Go gatiša go ya ka letlakala la A4	Disente tše 40
Go gatiša go CD	R40
Go gatiša go disiki ya stifi	R5
Ngwalollo ya diswantšho tša pogego go ya ka letlakala la A4	R22
Go gatiša seswantšho sa pogego	R60
Ngwalollo ya kgatišo ya kwagalo go ya ka letlakala la A4	R12
Go gatiša kgatišo ya kwagalo	R17
Go tsoma le go beakanywa ga rekhote le polollo	R15 ka iri goba karolo ya seo, go sa akaretšwe iri ya mathomo, yeo e nyakegago go tlo tsoma le go beakanya

7 GO NEELANA KA KGOPELO

Kgopelo ya tshedimošo e ka ganetšwa ka le lengwe la mabaka a latelago, bjalo ka ge go ngwadilwe ka go Molao:

- **Tšhireletšo ya sephiri sa motho yo mongwe wa boraro:** Molao o bolela gore Mohlankedi wa Tshedimošo wa mekgatlo wa setšhaba o swanetše go gana ka phihlelelo ya tshedimošo ya sephiri ya motho wa tlhago, go akaretšwa motho yo a hlokofetšego. PAIA e ngwadile gore go nyakega gore Mohlankedi wa Tshedimošo a hlahlobe ge eba tshedimošo ye kgopelwago e tla ama polollo ye se nago kelelo go kgonthiša gore tokelo ya motho yo mongwe wa boraro yo e lego motho wa tlhago e šireleditšwe. Le ge go le bjalo, Mohlankedi wa Tshedimošo o swanetše go lebeledišiša ge eba tshedimošo ye nyakegago e wela ka tlase ga legoro la tshedimošo ya sephiri yeo e ka bolollwago goba aowa:

- Motho yo a filego tumelelo ya tshedimošo ye yeo e tla lokollwago;
- Tshedimošo ya sephiri ye phatlaladitšwego;

- Tshedimošo ya sephiri ya go ama ngwana wa ka tlase ga mengwaga ye 18 mo polollo ya tshedimošo ye bjalo e lego dikgahlegong tše kaone tša ngwana gomme mokgopedi ke motswadi wa ngwana goba mohlokamedi;
 - Tshedimošo ya sephiri ya motho yo a hlokofetšego mo lebakeng la go feta mengwaga ye 20;
 - Tshedimošo ya motho yo goba e lego mohlankedi wa setšhaba goba lekala la praebete gape mo tshedimošo e amanago le maemo a bona bjalo ka mohlankedi;
 - Tshedimošo ya sephiri ya motho yo a hlokofetšego wa gabo mokgopedi yo e lego leloko la gabo la kgauswi, goba yo a dumeletšwego ke leloko la gabo la kgauswi.
- **Tšhireletšo ya tshedimošo ya dithekišo tša motho yo mongwe wa boraro:** Mohlankedi wa Tshedimošo wa kgoro o swanetše go gana ka phihlelelo ya tshedimošo yeo e ka hlolago kotsi mo dikgahlegong tša dithekišo goba matlotlo a kgwebo PAIA e ngwala tshedimošo ya dithekišo tša go swana le diphiri tša go gweba, tshedimošo ye abilwego ka sephiring go motho yo mongwe wa boraro, tshedimošo ya matlotlo, dithekišo, tša mahlale, nyakišišo goba sethekniki ka ga motho yo mongwe wa boraro yeo, ge e ka lokollwa, e tla hlola kotsi go motho yo mongwe wa boraro yo a ka se bolollwego ke Mohlankedi wa Tshedimošo.
 - **Tšhireletšo ya direkhote tše itšego tša Tirelo ya Letseno ya Afrika Borwa (SARS):** Phihlelelo ya rekhote ya SARS e swanetše go ganetšwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba, ge eba go na le tshedimošo ye hweditšwego goba e swerwe ke SARS ka maikemišetšo a go matlafatša molao wa go amana le kgoboketšo ya letseno go ya ka Molao wa Tirelo ya Letseno ya Afrika Borwa, wa No. ya 32 wa 1997; rekhote e ka no se ganetšwe ge eba mokgopedi o na le tshedimošo ye amago motho goba mokgopedi yo kgopelo e dirwago legatong la gagwe.
 - **Tšhireletšo ya tshedimošo ya sephiri:** Phihlelelo ya rekhote yeo e ka bago ya go tshela modiro wa sephiri seo e lego sa motho yo mongwe wa boraro go ya kontraka goba tumelelano e swanetše go ganetšwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo bjalo ka ge go laetšwe ke PAIA.
 - **Tšhireletšo ya polokego ya motho le thoto:** Phihlelelo ya rekhote yeo gabotse e bonwago e ka tsenya kotsing polokego ya motho goba thoto ga se ya swanela go dumelelwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo.
 - **Tšhireletšo ya ditokete tša maphodisa tša ditshepedišo tša peile, le tšhireletšo ya go tsenya molao tirišong le ditshepedišo tša semolao:** Mohlankedi wa tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba o swanetše go gana ka kgopelo ya phihlelelo ya rekhote ya mokgatlo, ge eba phihlelelo ya rekhote yeo e a thibelwa go ya karolo ya 60(14) ya Molao wa Tshepedišo ya Bosenyi, wa No. ya 51 wa 1977. Mohlankedi wa tshedimošo o na le mabaka a boikgopolelo a go gana go ya ka karolo ya 39(1)(b) ya PAIA. O ka no se gane ka rekhote ge eba e na le tshedimošo ya mabaka a kakaretšo a go swarwa ga batho dikgolegong

- **Tšhireletšo ya tshedimošo ya ditshepedišo tša semolao:** Tshedimošo ya go amana le ditshepedišo tša semolao le go tsenya molao tirišong di swanetše go šireletšwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo. Molao wa Tshepedišo ya Bosenyi wa 51 wa 1997 o lemoga molao wo bušago direkhote tše amanago le ditshepedišo tša peile le ditshepedišo tše dingwe tša go tsenya molao tirišong. Go ya karolo ya 40 ya PAIA direkhote dife goba dife tša ditaba tša dikamano magareng ga ramolao le badiriši ba gagwe di swanetše go šireletšwa
- **Tšhireletšo ya Tshedimošo ya Nyakišišo:** Phihlelelo ya direkhote tše di swerego tshedimošo ya go amana le nyakišišo yeo e goba yeo e tla tšewago ke mokgatlo wa setšhaba goba praebete woo goba motho yo mongwe wa boraro ga se tša swanela go dumelela bjalo ka ge go laetše ke karolo ya 43 ya 69 ya PAIA. Kganetšo e tlišwa ke lebaka la gore tokollo ya rekhote e ka bea nyakišišo ya motho yo mongwe wa boraro goba mokgatlo wa setšhaba goba praebete, motho goba sehlongwa seo se dirago nyakišišo, goba diteng tša nyakišišo maemong a šiišago
- **Phemelo ya Afrika Borwa, tšhireletšo le dikamano tša boditšhabatšhaba:** Go ya ka Karolo ya 41 ya PAIA, Mohlankedi wa Tshedimošo o swanelwa ke go lebeledišiša ge eba kgopelo ya tshedimošo e malebana le tshedimošo yeo e amago tšhireletšo ya Afrika Borwa. Kgopelo ya phihlelelo ya direkhote yeo e netefatšago gore e tla bea polokego ya Afrika Borwa kotsing e ka ganetšwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo.
- **Tshedimošo ye amanago le kgahlego ya Ekonomi, Matlotlo le Thekišo ya Afrika Borwa:** Tšhireletšo ya tshedimošo ya mokgatlo wa setšhaba e a nyakega ge eba tokollo ya yona e tla ba kotsi go maemo a ekonomi le matlotlo a naga bjalo ka ge go laetšwe ke Karolo ya 42 ya PAIA. Kganetšo ya Mohlankedi wa Tšhireletšo e ka šoma fela ka makga a itšego ka go hlokomela ntlha ya gore mekgatlo ya setšhaba e romilwe ka tlase ga Molaotheo wa Afrika Borwa go tshepagalela setšhaba. Mohlankedi wa Tshedimošo o swanetše go netefatša gore polollo ya tshedimošo ye kgopetšwego e ka se tliše bothata go kgahlego ya matlotlo le ekonomi ya naga.
- **Tshedimošo ya go amana le go dira ga mekgatlo ya setšhaba:** Phihlelelo ya rekhote yeo e tla tshwenyago go dira ga kgoro e ka ganetšwa ke Mohlankedi wa Tshedimošo bjalo ka ge go laetšwe ke Karolo ya 44 ya PAIA. Direkhote tša go dira tše di bolelwago ke metsotso ya dikopano, keletšo le direkhote tša dikgopolo, direkhote tša go amana le ditherišano le mekgatlo ye mengwe le direkhote tša go amana le le go hlongwa ga dipholisi le ditšhišinyo.
- **Dikgopelo tše bonalago e le metlae goba tša go tena goba tša go phamoša didirišwa ka kgonthe le ka go hloka kelelo:** Mohlankedi wa Tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba a ka gana ka phihlelelo ya rekhote ya tshedimošo ge eba kgopelo e bonagala e le ya metale goba ya go tena; ge eba kgopelo e bonwa e se na mohola goba go phamoša didirišwa tša mokgatlo wa setšhaba ka go hloka kelelo.

- **Polollo ya kgahlego ya setšhaba:** Ntle le mabaka a ngwadilwego kua godimo a kganetšo, mohlankedi wa tshedimošo wa mokgatlo wa setšhaba a ka fa kgopelo phihlelelo ya rekhote ya mokgatlo wa setšhaba ge, polollo e ka utulla bohlatse bja tše latelago:
 - Go tshela ka kgonthe, goba go šitwa ke go latela molao; polokego ya setšhaba ye ukangwago le go ba bohlokwa goba kotsi ya tikologo; le kgahlego ya setšhaba mo go polollo ya rekhote, e feta kotsi ye ukangwago ka tlase ga mabaka a kganetšo.

8 BOIPELAETŠO

Mokgopedi o na le tokelo ya go tsenya boipelaetšo bja ka gare malebana le gore Mohlankedi wa Tshedimošo o tšere sephetho seo se sa kgotsofatšego mokgopedi. Tshepedišo ya boipelaetšo bja ka gare e latelwa ka kamego ya motho yo mogolo yo a ka dumelelago goba a ganetša sephetho sa Mohlankedi wa Tshedimošo sa go amana le kgopelo ya PAIA. Mokgopedi o swanelwa ke go tlatša Foromo ya B ya PAIA go tsenya boipelaetšo bja ka gare. Khophi ya Foromo ya B e hwetšwa weposaeteng ya DSBD gape e ka hwetšwa gape go weposaete ya Khomišene ya Ditokelo tša Batho ya Afrika Borwa..

Foromo ya B e romelwa go Mohlankedi wa Tshedimošo yena yoo goba go Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo yo a gannego ka kgopelo ya mathomo gape yo a letetšwego go e romela go mohlankedi yo mogolo wa ka godimo ga gagwe ka kgorong. Batho ba bangwe ba boraro ba maleba bao ba amogetšego boipelaetšo bja ka gare ba letetšwe gore ba ikgokaganye le kgoro. Mokgopedi a ka tsenya boipelaetšo bja ka gare kgahlanong le sephetho sa kgoro ka mabaka a latelago:

- Ge mokgopedi a sa thabele ditefo tše nyakegago,
- Ge mokgopedi a sa kgotsofatšwe ke sephetho sa go fa katološo ya matšatši a 30 sa mokgatlo wa setšhaba go araba kgopelo, le
- Go maemo ao mokgopedi a sa kgotsofatšwego ke foromo yeo direkhote di abiwago e sa swane le formo yeo a e kgopetšego.

Boipelaetšo bja ka gare bo swanetše go tsenywa ke mokgopedi mo matšatšing a 60 a go amogela kganetšo ya kgopelo ya mathomo. Ge boipelaetšo bo nyaka gore tsebišo e fiwe go motho yo mongwe wa boraro ka fao kgopelo e swanetše go tsenywa mo matšatšing a 30 a tsebišo ge e abiwa. Boipelaetšo bja ka gare bjo tsentšwego ka morago ga go fetwa ke letšatšikgwedi bo swanetše go dumelelwa ke kgoro ge lebaka le kgodišago la go fetwa ke lebaka le ka abiwa. Ge go tsenywa ga boipelaetšo bja ka gare bja go fetwa ke lebaka bo sa dumelelwe, kgoro e swanetše go neela motho yo a tsentšego boipelaetšo tsebišo. Mokgopedi o swanetše go romela boipelaetšo bja ka gare go Mohlankedi wa Tshedimošo ka poso, fekese goba emeile.

Tshedimošo ye latelago e swanetše go akaretšwa ka foromong ya boipelaetšo bja ka gare:

- Hlogotaba ya boipelaetšo bja ka gare;
- Boipelaetšo bja ka gare bo swanetše go fa mabaka ao a thekgago boipelaetšo;
- Mokgopedi o swanetše go akaretša tshedimošo efe goba efe ye nngwe ya maleba ye tsebjago ke motho yo a dirago boipelaetšo' le
- Mokgopedi o swanetše go bolela tsela yeo a ratago go tsebišwa ka sephetho mabapi le boipelaetšo bja ka gare ka tsela ye nngwe.

9 DIMAMETLETŠO

FOROMO YA A

KGPELO YA PHIHLELELO YA REKHOTE YA MOKGATLO WA SETŠHABA

(Karolo ya 18(1) ya Molao wa Kgodišo ya Pihhlelelo ya Tshedimošo, 2000

(Molao wa No. ya 2 wa 2000))

[Molawana wa 6]

TIRIŠO YA KGORO FELA

Nomoro ya Tšhupetšo: _____

Kgopelo e amogetšwe ke _____ (bolela maemo, leina le sefane sa Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo) ka di _____ (letšatšikgwedi) mo _____ (lefelo).

Tefo ya kgopelo (ge e le gona): R _____

Peeletšo (ge e le gona): R _____

Tefo ya phihhlelelo: R _____

MOSAENO WA MOHLANKEDI WA TSHEDIMOŠO/MOTLATŠA MOHLANKEDI WA TSHEDIMOŠO

A. Dintlha tša mokgatlo wa setšhaba

Mohlankedi wa Tshedimošo / Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo:

B. Dintlha tša motho yo a kgopelago phihhlelelo ya rekhote

- (a) Dintlha tša motho yo a kgopelago phihhlelelo ya rekhote e swanetše go fiwa mo tlase.
- (b) Aterese le/goba nomoro ya fekese ya Repabliki yeo tshedimošo e romelwago e swanetše go fiwa.
- (c) Bohlatse bja boemo bjo kgopelo e dirwago , ge go hlokega, bo swanetše go mametletšwa.

Maina ka botlalo le sefane: _____

Nomoro ya boitsebišo: _____

Aterese ya poso: _____

Nomoro ya fekese: _____

Nomoro ya mogala: _____

Aterese ya emeile: _____

Boemo bjo kgopelo e dirwago, ge e dirwa legatong la motho yo mongwe:

C. Dintlha tša motho yo kgopelo e dirwago legatong la gagwe

Karolo ye e swanetšwe go tlatšwa FELA ge kgopelo ya tshedimošo e dirwa legatong la motho yo mongwe.

Maina ka botlalo le sefane: _____

Nomoro ya boitsebišo: _____

D. Dintlha tša rekhote

- (a) Neelana ka dintlha ka botlalo tša rekhote yeo go kgopelwago phihlelelo ya yona, go akaretšwa nomoro ya tšhupetšo ge eba o a e tseba, go kgontšha gore rekhote e humanege.
- (b) Ge sekgoba se abilwego se se maleba, hle tšwela pele go foliyo ye nngwe gomme o mametletše foromo ye.

Mokgopedi o swanetše go saena difoliyo tša tlaleletšo ka moka.

1. Tihalošo ya rekhote goba karolo ya maleba ya rekhote: _____

2. Nomoro ya tšhupetšo, ge e le gona: _____

3. Dintlha tše dingwe dife goba dife tša rekhote: _____

E. Ditefo

- (a) Kgopelo ya phihlelelo ya rekhote, e sego rekhote yeo e nago le tshedimošo ya sephiri ya dihlongwa, e tla sepedišwa ka morago ga ge **tefo ya kgopelo** e le lefetšwa fela.
- (b) O tla tsebišwa ka tšhelete ye o swanetšego go e lefela bjalo ka tefo ya kgopelo.
- (c) **Tefo ye lefelwago ya phihlelelo** ya rekhote e ya ka mokgwa wo phihlelelo e nyakegago ka gona gape le nako ya go lekana ya go tsoma le go beakanya rekhote.
- (d) Ge o na le maswanedi a go lokollwa gore o se lefele tefo efe goba efe, hle bolela mabaka a go phaelwa thoko.

Mabaka a go lokollwa gore o se lefele tefo: _____

F. Foromo ya phihlelelo ya rekhote

Ge eba o thibelwa go bala ke go se itekanele, bogela goba o theeletše rekhote ka mokgwa wa phihlelelo wo abilwego mo go 1 go fihla ka 4 mo tlase, o bolele ka go se itekanele ga gago gape o laetše gore ke ka mokgwa ofe wo rekhote e nyakegago.

Go se itekanele:		Mokgwa wo rekhote e nyakegago:			
Swaya lepokisaneng la maleba ka X . DINOUTSE: (a) Go sepelelana le kgopelo ya gago ya phihlelelo ka mokgwa wo itšego go tla ya le mokgwa wo rekhote e lego ka gona. (b) Phihlelelo ka mokgwa wo kgopetšwego ka mabaka a itšego. Ka tsela yeo, o tla tsebišwa ge phihlelelo e filwe ka mokgwa wo mongwe. (c) Tefo yeo e lefelwago ya phihlelelo ya rekhote, ge e le gona, e tla laetšwa ke mokgwa wo phihlelelo e kgopelwago.					
1. Ge eba rekhote e ka mokgwa wa go ngwalwa goba go gatišwa:					
	khophi ya rekhote		tekolo ya rekhote		
2. Ge eba rekhote e na le diswantšho tša pogego: (Se se akaretša dinepe, dislaete, dikgatišo tša bitiyo, diswantšho tša go hlotlwa ke khomphutha, dithalwa, bj.bj.):					
	bogela diswantšho		khophi ya diswantšho		ngwalollo ya diswantšho
3. Ge rekhote e na le mantšu a go gatišwa goba tshedimošo yeo e ka tšweletšwago leswa ka modumo:					
	theeletša dikgatišomodumo (dikhasete tša kwagalo)		ngwalollo ya dikgatišomodumo (ditokomane tša go ngwala goba tša go gatišwa)		
4. Ge rekhote e tsentšwe ka khomphutheng goba ka mokgwa wa seelektroniki goba wa go balega ka motšhene:					
	khophi ye gatišitšwego ya rekhote		khophi ye gatišitšwego ya tshedimošo ya go tšwa go rekhote		khophi ka mokgwa wa go balega ka khomphutha (disiki ya stifi goba disiki ye teteanego)
Ge o kgopetše khophi goba ngwalollo ya rekhote (kua godimo), naa o nyaka khophi goba ngwalollo e posetšwa go wena? Poso e a lefelwa.				EE	AOWA
. Elelwa gore ge rekhote e se gona ka polelo yeo o e ratago. phihlelelo e ka fiwa ka polelo yeo rekhote e lego ka yona.					
Naa o ka rata ge rekhote e eba ka polelo efe?					

G. Tsebišo ya sephetho mabapi le kgopelo ya phihlelelo

O tla tsebišwa ka go ngwala ge eba kgopelo ya gago e dumeletšwe/ganeditšwe. Ge o nyaka go tsebišwa ka mokgwa wo mongwe, hle hlaloša mokgwa le go neelana ka dintlha tša bohlokwa go kgontšha gore go sepelelane le kgopelo ya gago.

Naa o ka rata go tsebišwa bjang ka sephetho mabapi le kgopelo ya gago mabapi le phihlelelo ya rekhote?

E saenilwe ka di _____ letšatši la _____ 20__

MOSAENO WA MOKGOPEDI/MOTHO YO KGOPELO
E DIRWAGO LEGATONG LA GAGWE

FOROMO YA B

TSEBIŠO YA BOIPELAETŠO BJA KA GARE

(Karolo ya 75 ya Molao wa Kgodišo ya Pihhlelelo ya Tshedimošo, 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000))

[Molawana wa 8]

**BOLELA NOMORO YA GAGO YA
TŠHUPETŠO:**

A. Dintlha tša mokgatlo wa setšhaba

Mohlankedi wa Tshedimošo /Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo:

B. Dintlha tša mokgopedi/motho yo mongwe wa boraro yo a tsenyago boipelaetšo bja ka gare

- (a) Dintlha tša motho yo a tsenyago boipelaetšo bja ka gare di swanetše go fiwa mo tlase.
- (b) Bohlatse bja boemo bjo boipelaetšo bo tsenywago, ge go hlokagala, bo swanetše go mametletšwa.
- (c) Ge moipelaetši e le motho yo mongwe wa boraro gomme e se motho yo a kgopetšego tshedimošo la mathomo, dintlha tša mokgopedi di swanetše go fiwa mo go C mo tlase.

Maina ka botlalo le sefane: _____

Nomoro ya boitsebišo: _____

Aterese ya poso: _____

Nomoro ya fekese: _____

Nomoro ya mogala: _____

Aterese ya emeile: _____

Boemo bjo boipelaetšo bja ka gare bo tsenywago legatong la motho yo mongwe: _____

C. Dintlha tša mokgopedi

Karolo ye e swanetšwe go tlatšwa FELA ge motho yo mongwe wa boraro (e sego mokgopedi) a tsenya boipelaetšo bja ka gare.

Maina ka botlalo le sefane: _____

Nomoro ya boitsebišo: _____

D. Sephetho kgahlanong le boipelaetšo bja ka gare bjo tsentšwego

Swaya sephetho kgahlanong le boipelaetšo bja ka gare bjo tsentšwego ka X ka lepokisaneng la maleba:	
	Kganetšo ya kgopelo ya phihlelelo
	Sepheho mabapi le ditefelo tše laetšwego go ya k karolo ya 22 ya Molao
	Sepheho mabapi le katološo ya lebaka leo kgopelo e swanetšego go šongwa go ya ka karolo ya 26(1) ya Molao
	Sepheho go ya ka karolo ya 20(3) ya Molao sa go ganetša phihlelelo ya mokgwa wo kgopetšwego ke mokgopedi
	Sepheho sa dumelela kgopelo ya phihlelelo

E. Mabaka a boipelaetšo

Ge sekgoba se abilwego se se maleba, hle tšwela pele go foliyo ye nngwe gomme o e mametletše go foromo ye. **O swanetše go saena difoliyo tša tlaleletšo ka moka.**

Bolela mabaka ao boipelaetšo bja ka gare bo ithekgile ka ona: _____

Bolela tshedimošo efe goba efe ye nngwe yeo e ka bago maleba go lebeledišiša kgopelo:

F. Tsebišo ya sephetho sa boipelaetšo

O tla tsebišwa ka go ngwala ka ga sephetho sa boipelaetšo bja gago bja ka gare. Ge o nyaka go tsebišwa ka mokgwa wo mongwe, hle hlaloša gomme o neelane ka dintlha tša bohlokwa go kgontšha go sepelelana le kgopelo ya gago.

Bolela mokgwa: _____

Dintlha tša mokgwa: _____

E saenilwe ka di _____ letšatši la _____ 20 _____

MOSAENO WA MOIPELAETŠI

TIRIŠO YA KGORO FELA

REKHOTE YA BOIPELAETŠO BJA KA GARE:

Boipelaetšo bo amogetswe ka di _____ (letšatšikgwedi) ke

_____ (bolela maemo, leina le sefane sa Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo).

Boipelaetšo bo na le mabaka a sephetho sa Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo le, mo go hlokegago, dintlha tša motho ofe goba ofe yo mongwe wa boraro yo a amanago le rekhote, yeo e rometšwego ke Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo ka di _____ (letšatšikgwedi) go ba taolo ba maleba.

DIPOELO TŠA BOIPELAETŠO:

Sepheho sa Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo se tiišeleditšwe/Sepheho se seswa se fetošitšwe

Sepheho se Seswa: _____

_____ Ba taolo ba maleba

_____ Letšatšikgwedi

E amogetswe ke Mohlankedi wa Tshedimošo/Motlatša Mohlankedi wa Tshedimošo go tšwa go Ba Taolo ba Maleba: _____ (Letšatšikgwedi)